

ΧΡΗΣΜΟΙ ΤΟΥ ΒΑΓΚΝΕΡ

Πολλοί δέν μπόρεσαν νά μοῦν ἀμέσως στό νόημα πού εἶχαν τά ἀποφθεγματικά αὐτά λόγια τοῦ Βάγκνερ γραμμένα κατά τήν τελευταία δημιουργική περίοδο τοῦ ἔργου του. Γιατί στόν Βάγκνερ ἔβλεπαν πάντα τόν μεγάλο ἐκείνον ἀνακαινιστή τοῦ μουσικοδράματος πού εἶχε ὡς τότε τόσο ἀπαράμιλλα, ἐξυμνήσει καί ζωντανέψει μέ τή μουσική του ὄλο τὸ μεγαλεῖον τῶν ἡρώων τῆς Γερμανικῆς μυθολογίας, πού εἶχε μέ τόσο πάθος ἀλλά καί μέ τόσο συγκλονιστικό παλμό τραγουδήσει τόν ἔρωτα, πού εἶχε μέ τόσο πνεῦμα σατυρίζει τὸ στενόκαρδο βασκαλιόμο πού ὀρθωνόταν μέ φραγμούς ἀπὸ κείνους πού μποροῦν νά καταπνίξουν τήν πηγαία καί ἀληθινή ἔμπνευσι· καί ὅλα αὐτά μέ ἥρωες πού ἂν μερικοί ἀπ' αὐτούς ὄπως στήν «Τετραλογία τῶν Νιμπελοῦγκεν» ἔπαιρναν τήν ὑπόστασι τους ξεκινώντας ἀπὸ μιά μυθολογική νεφέλη, στόν Τριστάνο καί τήν Ὑζόλδη ὁμως ἐνσάρκωναν ψυχικές καταστάσεις πού τίς εἶχε ζήσει ὁ ἴδιος ὁ Βάγκνερ καί οὗτος Ἄρχιτραγουδιστῆς τῆς Νυρεμβέργης ἦταν ἔρωτα πρόσωπα ἀπὸ κείνα πού ὑπάρχουν πάντα σέ κάθε κοινωνία πού ἡ τέχνη πρέπει νά παλαίη μέ προλήψεις καί συχνά μέ ὀργανωμένη ἀντίδρασι γιὰ νά ἐπιβληθῆ καί τελικά νά θριαμβεύσῃ.

Τί ἔσθμιαιαν λοιπόν αὐτοί οἱ χρῆσοι ἐνός Βάγκνερ πού ἀπεικονίζει συχνά τὸς ἥρωες του σάν ἀληθινούς ἡμίθεους μέ λαμπρές χλαμύδες μέσα σ' ὄρματα πού ἔκαναν τῆ θριαμβευτικῆ του παρέλασι μπροστά σέ πλήθη ἐκθαμβωμένα ἀπὸ τὴν ἔξαρσι πού ἔδινε στήν ὑπόθεσι τοῦ ἔργου μιά μουσικὴ γεμάτη ἀπὸ παλμό σάν τῆ δική του;

Θά δώσωμε μιά συνοπτικὴ ἔρμηνεία τῶν οὐατῶ

μας τὸ σημεῖωμα—Καί πρῶτα ἄς ποῦμε ὅτι δέν πρόκειται περὶ «νέου χρῆσου», ἀλλὰ περὶ μίας πρὸ συγκριμένης διατυπώσεως τῶν ἰδεῶν τοῦ Βάγκνερ γιὰ τὸ πνευματικὸ στοιχεῖον πού πρέπει νά ἀποτελῆ τὸν κῆριον πυρῆνα κάθε ἀληθινῆς μουσικῆς δημιουργίας ὁπῶς τὸ βλέπομε στόν τύπο τῆς καθαρᾶς μουσικῆς πού μᾶς εἶχαν ἦδη κληροδοτήσει οἱ μεγάλοι κλασσικοὶ καί πού δέν ἐπιδέχεται καμμιά ρεαλιστικὴ ἔρμηνεία. Τὴν πρὸ συγκεκριμένη αὕτη διατύπωσι τῶν ἰδεῶν τοῦ μᾶς τὴν ἔβωσε ὁ Βάγκνερ τὴν ἐποχὴ πού ἡ δημιουργία του εἶχε πάρει μέ τὸν Πάρισιφαλ τὸ δρόμο τῆς πρὸ ἐξαυλωμένης μουσικῆς ἐκφράσεως, τὸ δρόμο τῆς ἀπεικονίσεως τοῦ μυστηρίου καί τῶν ὑπερκοσμίων ἐκείνιων ψυχικῶν τάσεων τοῦ ἀνθρώπου πού σπάζοντας τὰ θεσμὰ σαρκικῶν καί ἄλλων ἀδυναμιῶν του μεταρροῖται σέ ἄλλους ὀρίζοντας μᾶς ὑψηλότερης καί πνευματικότερης ζωῆς.

Οἱ ἰδέες καί οἱ τάσεις του αὐτῆς ἀν ἐξεδηλώθησαν καί διατυπώθηκαν πρὸ ἐπιγραμματικά στὰ μεγάλα του χρόνια πού ἔγραψε τὸν Πάρισιφαλ αὐτὸ δέν θά πῆ εἶτι δὲν προὔπηχαν σὲ ὄλο ἔργο του καί μάλιστα τὴν ἐποχὴ τῆς πλήρους πνευματικῆς ὀριμότητός του ὅπως τὴν βλέπομε στήν Τετραλογία του ὅπου δίνει στήν ὀρχήστρα τὸν πρωτεύοντα ρόλο στήν διὰ τῆς μουσικῆς γλώσσας ἀναπαράστασι τῆς ἄλλης ἀλληλουχίας τοῦ παιζομένου δράματος, καί ὅπου π. χ. ἐνῶ ὁ ἥρωας του κοιμᾶται καί σταματᾶ κάθε ἐκδήλωσι ζωῆς ἡ κινήσεως ἐπὶ σκηνῆς ἀφίνει ἐπὶ ἄρκετὴν ὄραν τὴν ὀρχήστρα μόνη νά ἐκφράζῃ σὰ μιά ὑπέροχη μουσικὴ συνέχεια τὰ ὄνειροπολήματα πού βονοῦν τὴν ψυχὴ του.

Τέτοιο θέλει ὄλο καί περισσότερο τὸν προορισμό

